

Karolina Zapolska¹

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID ID: 0000-0003-2859-6996

SPRAWOZDANIE

Z 3. OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ PT. „OCHRONA PRAW PRZEDSIĘBIORCY” (26 KWIECZNIA 2023 R., BIAŁYSTOK)

LINE

W kwietniu 2023 r. odbyła się trzecia edycja organizowanej co roku przez Pracownię Prawa Gospodarczego Publicznego konferencji naukowej. Wydarzenie odbyło się w formie zdalnej, za pośrednictwem Microsoft Teams. Inspiracją dla podjęcia tematów poruszanych w czasie konferencji były przede wszystkim zmiany legislacyjne będące rezultatem problemów wynikających ze światowej pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2, wojny w Ukrainie oraz inflacji. Nowo wprowadzone regulacje prawne w dużej mierze wpłynęły na sposób funkcjonowania przedsiębiorców. W imieniu organizatorów konferencji spotkanie rozpoczęła prodziekan dr hab. Izabela Kraśnicka, prof. UwB, która powitała wszystkich gości, a następnie przedstawiła temat i założenia konferencji, patronaty oraz reprezentowane ośrodki. Podziękowała również organizatorom za zaangażowanie podczas przygotowań do konferencji.

W konferencji wzięli udział zarówno praktycy, jak i teoretycy zajmujący się zagadnieniami objętymi tematyką konferencji, Wystąpienia wygłosili przedstawiciele 11 ośrodków akademickich z całej Polski, eksperci oraz osoby związane z jednostkami samorządu terytorialnego. Patronat honorowy nad konferencją objęli: Rzecznik Praw

¹ Doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Własności Intelektualnej, Prawa Gospodarczego Publicznego i Prawa Pracy Wydziału Prawa, Uniwersytet w Białymstoku, k.zapolska@uwb.edu.pl.

Obywatelskich – dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW; Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców – Adam Abramowicz; prezes Sądu Okręgowego w Białymstoku – Jolanta Korwin-Piotrowska; Naczelny Sąd Administracyjny, prezes Sądu Rejonowego w Białymstoku – Paweł Dzienis; rektor Uniwersytetu w Białymstoku – prof. dr hab. Robert W. Ciborowski; Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku oraz dziekan Wydziału Prawa — prof. dr hab. Mariusz Popławski. Obrady w ramach konferencji zostały podzielone na trzy rozbudowane panele, z czego w ramach panelu II i III odbyły się dwie sesje równocześnie. Każda część konferencji kończyła się dyskusją.

Pierwszy panel składający się z sześciu wystąpień moderowała dr Karolina Zapolska. Referat wprowadzający pt. „Osoba niepełnosprawna jako przedsiębiorca” wygłosiły dr hab. Marzena Szablowska-Juckiewicz (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz dr hab. Aneta Giedrewicz-Niewińska, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku). W swoim wystąpieniu zwróciły uwagę na kwestię refundacji składek (opłacanie składek w całości przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą) oraz dofinansowanie (osoba prowadząca działalność gospodarczą nie opłaca składek w całości, lecz w części). Wskazano również na inne możliwe rozwiązania, czyli preferencyjne ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz finansowanie części składek bezpośrednio z budżetu państwa. Dodatkowo w wystąpieniu omówione zostało wsparcie spółdzielni socjalnych w Polsce w latach 2020–2021. Kolejny prelegent, dr Maciej Eteł (Uniwersytet w Białymstoku), wygłosił referat na temat „Instrumenty ochrony przedsiębiorcy w przepisach ustawy z dnia 6 marca 2018 – Prawo przedsiębiorców”. Doktor Maciej Eteł jako instrumenty ochrony przedsiębiorców w przepisach ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221, 641, 803) wskazał zasady ogólne wiążące organy władzy publicznej w relacjach z przedsiębiorcami, zasady załatwiania spraw oraz zasady tworzenia aktów normatywnych i oceny ich funkcjonowania. Dodatkowo w tym zakresie podkreślił ważną rolę ograniczeń kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy, uprawnienia przedsiębiorcy, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, a także Punktu Informacji dla Przedsiębiorcy.

Kolejny referat pt. „Wdrażanie tzw. dyrektywy Omnibus z perspektywy praw i obowiązków przedsiębiorców” wygłosiły dr Magdalena Rutkowska (Uniwersytet w Białymstoku) oraz dr Katarzyna Siemion (Uniwersytet w Białymstoku). W swoim wystąpieniu przedstawiły podstawowe założenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/2161 oraz jej wpływ na sytuację przedsiębiorców prowadzących zarówno sklepy stacjonarne, jak i w ramach e-commerce. Doktor Arkadiusz Bieliński (Uniwersytet w Białymstoku) podczas swojego wystąpienia pod tytułem „Specyfika mediacji w sprawach gospodarczych – czy rzeczywiście tak jest” podjął próbę scharakteryzowania mediacji w sprawach gospodarczych oraz odniósł się do wybranych aspektów związanych z cechami mediatora. Wskazał również na korzyści z mediacji gospodarczej dla przedsiębiorcy jako narzędzia rozwiązywania sporów między przedsiębiorcami. Kolejna prelegentka, dr Małgorzata Wenclik (Uniwersytet w Białymstoku), wygłosiła referat na temat „Samorządy przyjazne kobietom”, przedstawiając szereg statystyk w tym zakresie. Wystąpienie dotyczyło wyzwań, z jakimi będą mierzyć się samorządy terytorialne w najbliższej przyszłości. Ostatnim wystąpieniem w I panelu był referat dr Jagody Jałkowskiej (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) na temat „Nowe uprawnienia

pracowników i obowiązki pracodawców w świetle ostatnich zmian w Kodeksie pracy – na co przedsiębiorcy zatrudniający pracowników powinni zwrócić szczególną uwagę?”. W czasie wystąpienia dr Jaskulska przedstawiła obecne wyzwania i problemy prawa pracy.

Drugi panel składał się z dwóch sesji. Pierwszą sesję moderowała dr Karolina Zapolska, która na koniec panelu wygłosiła referat pt. „Przedsiębiorca a dyrektywa DAC7 – uwagi wprowadzające”. W tej części konferencji dwa referaty dotyczyły wpływu pandemii COVID-19 na przedsiębiorców. Magister Łukasz Presnarowicz (Uniwersytet w Białymstoku) przedstawił wystąpienie pt. „Przedłużenie terminu wydania interpretacji przepisów podatkowych w związku z COVID-19”, a Martyna Świdorska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) zaprezentowała referat pt. „Ochrona praw przedsiębiorców w czasie pandemii COVID-19”. Dodatkowo w ramach sesji dr Karolina Ochocińska (Okręgowa Izba Radców Prawnych w Toruniu) wygłosiła referat pt. „Restrukturyzacja pozasądowa jako szansa na odzyskanie rentowności przez przedsiębiorcę w kryzysie”. W swoim wystąpieniu prelegentka podkreśliła, że geneza przepisów przewidujących restrukturyzację pozasądową sięga pandemii COVID-19 i związanym z nią pogorszeniem sytuacji finansowej przedsiębiorców. Jednym z rozwiązań związanych z niewypłacalnością lub zagrożeniem niewypłacalnością przedsiębiorstw było przewidziane w Tarczy 4.0. uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne. Ze względu na znaczną popularność tego rozwiązania zdecydowano się na nowelizację prawa restrukturyzacyjnego, która weszła w życie 1 grudnia 2022 r. Znowelizowane przepisy o postępowaniu o zatwierdzenie układu są wzorowane na uproszczonym postępowaniu restrukturyzacyjnym. Podobne rozwiązania na szczeblu unijnym można znaleźć w dyrektywie 2019/1023. Następnie wystąpił dr Andrzej Dzikowski (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego), przedstawiając referat na temat „Odpowiedzialność za badania lekarsko-weterynaryjne: czy wymiar należytej staranności przedsiębiorcy wykonującego zawód zaufania publicznego nadmiernie nie narusza jego praw jako przedsiębiorcy?”. Zawód lekarza weterynarii podlega licznym regulacjom prawnym, etycznym i deontologicznym. To także zawód zaufania publicznego. Nienależyte wykonywanie obowiązków przez lekarza weterynarii prowadzi do różnego rodzaju odpowiedzialności, wywodzącej się z różnych źródeł, w tym cywilnej (umownej) i zawodowej lekarzy weterynarii. Okoliczności te zestawione i skontrastowane zostały z podstawowymi uprawnieniami przedsiębiorców w świetle polskiego porządku prawnego.

Podczas tego panelu problematykę „Prawa przedsiębiorców w postępowaniu przed organem nadzoru finansowego w Polsce” poruszył mgr Marcin Bubicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Przedmiotem wystąpienia konferencyjnego była analiza praw i obowiązków przedsiębiorcy w postępowaniu przed Komisją Nadzoru Finansowego – jako organem nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce. Analizie poddano również zasady, którymi kierować się powinny organy administracji publicznej, w tym organ nadzoru, w relacjach z przedsiębiorcami. Wystąpiła również mgr Anna Witkowska (Fundacja Conatus, Urząd Miasta i Gminy w Mroczy) na temat „Uchwały rad gmin w sprawie zwolnienia lub zwrotu określonej części opłaty pobranej od przedsiębiorców za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży”, która przeanalizowała zwolnienie z opłaty

za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży bądź przedłużenia terminu na jej wniesienie wynikające z art. 31z zca ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 185, 240, 412). Dodatkowo przedstawiła przykładowe uchwały rad gmin, które zostały wydane w oparciu o te przepisy.

Drugiej sesji przewodniczył dr Maciej Eteł. W tej części konferencji wzięło udział siedmiu prelegentów. Pierwszy referat pt. „Ochrona praw przedsiębiorców w aspekcie zasady domniemania uczciwości przedsiębiorcy” wygłosiła dr adw. Izabela Urbaniak-Mastalerz (Politechnika Łódzka). Prelegentka w ujęciu komparatystycznym przedstawiła problematykę zasady domniemania uczciwości przedsiębiorcy wynikającej z ustawy – Prawo przedsiębiorców, a także jej interpretacji przez organy państwowe z uwagi na cel działania przedsiębiorców, jakim jest nastawienie na zysk. Doktor wskazała, w jaki sposób należy interpretować zasadę uczciwości przedsiębiorców, aby umożliwić najbardziej efektywną ochronę przedsiębiorców. Następnie swoją prezentację zatytułowaną „Model finansowania rozwoju przedsiębiorstw ze środków publicznych – diagnoza i wnioski na przyszłość” przedstawił dr Dariusz Kowalski (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny). W swoim wystąpieniu wskazał, że finansowanie rozwoju przedsiębiorstw ze środków publicznych jest nieoczywistą formą aktywności państwa w społecznej gospodarce rynkowej. Dodatkowo zaznaczył, iż wsparcie takie musi spełniać określone przesłanki, aby nie naruszać mechanizmów konkurencji w gospodarce wolnorynkowej – bądź w uzasadnionych przypadkach naruszać w jak najmniejszym zakresie. Ponadto na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat ewoluuje model finansowego wsparcia przedsiębiorstw od dotacji przez pożyczki i poręczenia po instrumenty kapitałowe czy też instrumenty o charakterze hybrydowym łączące różne formy wsparcia. Kolejny prelegent, Wiktor Dolata (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), wygłosił referat pt. „Aksjologiczne przesłanki ochrony praw przedsiębiorców z punktu widzenia austriackiej szkoły ekonomii”, w którym zwrócił uwagę na to, że ochrona praw przedsiębiorców jako odpowiedzialnych za innowację, a zatem za ogólny rozwój, jest kluczowa i w związku z tym może posiadać szczególny ładunek aksjologiczny. Analizując dzieła przedstawicieli szkoły wiedeńskiej, zauważył kluczową rolę przedsiębiorców w systemie gospodarczym, co może stanowić podstawę do uwolnorynkowania m.in. prawa handlowego, gospodarczego oraz finansowego jako środka sprzyjającego przedsiębiorczości. W referacie pt. „Przedsiębiorstwo społeczne usług społecznych – organizacja, zasady działania, obszary zaangażowania wobec narastających problemów społecznych” Natalia Ozga (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) i Izabela Wiater (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) przedstawiły przede wszystkim, czym jest przedsiębiorstwo społeczne, jego rodzaje oraz grupy osób, które mogą skorzystać z jego usług.

Kolejny referat pt. „Wpływ konfliktu rosyjsko-ukraińskiego i regulacji prawa na branżę budowlaną w Polsce – perspektywy i wyzwania dla przedsiębiorców” wygłosił mgr inż. arch. Daniel Jarmoc (Politechnika Białostocka). W swoim wystąpieniu przeanalizował wpływ nowych regulacji prawnych przyjętych w związku z konfliktem

rosyjsko-ukraińskim na branżę budowlaną w Polsce, uwzględniając przy tym perspektywę i możliwe wyzwania dla przedsiębiorców. Wskazał również na najważniejsze zmiany w regulacjach prawnych dotyczących branży budowlanej, jakie zostały wprowadzone w związku z konfliktem, a także podkreślił przeszkody i wyzwania, jakie muszą pokonać przedsiębiorcy budowlani w Polsce, aby działać w trudnych warunkach rynkowych i prawnych. Z kolei Magdalena Dąbkowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) w swoim wystąpieniu „Działalność gospodarcza prowadzona przez osobę małoletnią” skupiła się na projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ulepszenia środowiska prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorców, która zakłada wprowadzenie możliwości rozpoczęcia działalności gospodarczej przez małoletniego. Warunkiem zarejestrowania działalności będzie udzielenie zgody przez sąd rodzinny, a głównym celem regulacji ma być ułatwienie wejścia na rynek młodym osobom. Jako ostatnia w pierwszym panelu głos zabrała Katarzyna Zaborek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), która swój referat zatytułowała „Ochrona przedsiębiorcy będącego kredytobiorcą w procesie tzw. frankowym”. W swoim wystąpieniu przedstawiła charakterystykę ochrony, jaka przysługuje przedsiębiorcy w sporze z bankiem, z uwzględnieniem kwestii praktycznych.

Konferencję zakończył panel z wystąpieniami młodych naukowców składający się z dwóch sesji. Wystąpienia w tej części konferencji poruszały problemy m.in. praw konsumenta, ulgi na start, roli Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców w kontekście rozwoju i ochrony MŚP, a także przesłanki zastosowania klauzuli *rebus sic stantibus*. Dodatkowo referenci poruszyli też kwestię rekompensat udzielanych przedsiębiorcom we wschodnim pasie przygranicznym. Pozostałe wystąpienia w ramach pierwszego panelu dotyczyły przede wszystkim wpływu pandemii COVID-19.

Podsumowując, w konferencji wystąpiło łącznie 34 prelegentów, wśród których znaleźli się przedstawiciele środowisk akademickich i praktycy. Dodatkowo konferencja przyciągnęła blisko 60 uczestników. Tegoroczna konferencja dała uczestnikom możliwość zaktualizowania i poszerzenia wiedzy na temat ochrony przedsiębiorców w różnych aspektach. Wszystkie wystąpienia poruszały ważne i aktualne problemy stanowiące wyzwania dla prawa i administracji publicznej. Problemy poruszone w wystąpieniach były punktem wyjścia dla licznych dyskusji.